NOORD-BRABANDER.

Dicere verum
Quid vetat? HORATIUS.

NUMMER 63. 's BOSCH. DINGSDAG, 25 AUGUSTUS 1829.

Duitschland.

FRANKFORT, 15 *augustus.*

In bijzondere brieven uit Bucharest van 24 julij wordt het leger van den generaal *Diebitsch,* dat over den Balkan getrokken is, op niet minder dan 60,000 man berekend; de zelfde brieven stellen de magt, die voor Schumla achtergelaten is, op 30,000 man, en het getal der troepen, waarmede den groot-vizier zich in laatstgenoemde sterkte bevindt op 30 à 40,000 man. Het is echter zeker, dat deze laatste schatting grootelijks overdreven is.

HAMBURG, 14 *augustus.*

Men meldt uit Rusland, dat, bij aldien de Porte aan geene raadgevingen gehoor wil verleenen, men eene ligting voor het leger zal bevelen van 4 man van elke 500 inwoners. Men sprak ook van het ophreken van de garde uit den omtrek van Tultschin, en van de mogelijkheid van eene reis van Z. M. den Keizer naar het leger, in den loop der maand augustus.

Engeland.

LONDEN, 15 *augustus.*

Het schip, *la Persévérance* is geheel, op de kust van Malabar, vergaan; men schat het verlies op 80,000 pond sterl.

— Te Bristol is het dood ligchaam eener jufvrouw, van omtrent 20 jaren geopend, welke zich, volgens de getuigenis der geneeskundigen den dood had toegebragt door zich te naauw te reigen. De ribben waren te zamen gedrukt, en de longen aan het borstvlies gegroeid; de groote bloedvaten, uit het hart naar dezelve loopende, waren tegennatuurlijk uitgezet, en het hartvlies geheel van gedaante veranderd.

Ongelukkig gevolg der *hedendaagsche modes!*

— Te Manchester is een bankroet uitgeborsten, waarvan een der noodlottigste gevolgen is, dat op eenmaal negen honderd of duizend menschen buiten werk geraken. Men meent verder, dat dit bankroet nog aan het nootlottige jaar 1826 moet worden toegeschreven. Men had nog tot 200,000 ponden sterlings aangeboden om het huis mede ter hulp te komen, maar de deelgenoten in hetzelve konden geenerlei zekerheid geven voor de terug-betaling, zelfs op een verre verwijderd tijdstip.

Frankrijk.

PARIJS, 17 *Augustus.*

Sedert het jaar 1814 zijn er in ons rijk twee en zestig veranderingen in het ministerie voorgevallen en vijftig verschillende ministers geweest.

— Zie hier de artikelen van het geheim verdrag, hetwelk zoo men beweert, tusschen Frankrijk, Engeland en Oostenrijk gesloten is:

1.° Engeland zal deszelfs geheele beschikbare scheepsmagt in de Middellandsche en Zwarte Zeeën gebruiken, om de eskaders der admiraals *Ricard* en *Heyden,* als ook al de zeemagtsinrigtingen van Rusland te vernielen.

2.° Frankrijk zal 30,000 man ter beschikking van Engeland stellen, die op de kust der golf van Saros zullen ontscheept worden, om, naarmate der omstandigheden, de stad Konstantinopel bij te springen, of het russisch leger af te snijden. Dit leger-korps zal, naar eisch der zaak, vermeerderd worden.

3.° Oostenrijk zal een nasporings-korps, gelijk in magt met het fransch uitrustingskorps, op de fransche grenzen zenden, ten einde al de partijen, gedurende de afwezigheid van een gedeelte van het fransche leger, in toom te houden. Deze magt zou nogtans binnen het koningrijk niet rukken, tenzij het gouvernement zulks raadzaam zou oordeelen, en in zoo verre, als eene volks-beweging, min of meer dreigend mogt voorkomen.

Nederlanden.

'S HERTOGENBOSCH, 24 *augustus.*

Heden is de 57ste verjaardag van Z. M. den Koning met de gewone plegtigheid, onder het herhaald spelen der beide carillons, het luiden der klokken, het uitsteken der vlaggen op de publieke gebouwen en het houden eener groote parade van het garnizoen en der dienstdoende schutterij alhier, gevierd geworden. In de roomsch-katholijke kerken is een plegtig *Te Deum* gezongen, en heden avond zal het stadhuis verlicht zijn.

— In ons koningrijk is het de Koning, die in schijn alles doet. Wanneer een minister eene circulaire zendt, dan zendt hij die van wege den Koning; wanneer hij eene redevoering uitspreekt, spreekt hij in naam des Konings; wanneer hij een berigt opmaakt, blijft hij niet in gebreken te zeggen, dat hij schrijft onder het voorzeggen van den Koning; wanneer hij de natie bedriegt, draagt hij zorg om zijne leugens en de handteekening des Konings te bedekken.

Wat zou er van ons, wat van de grondwet geworden; indien wij nederig onze oogen voor dergelijke voorgevingen moesten sluiten? (*Courrier de la Meuse.*)

— Bij eenen partikulieren brief wordt gemeld, dat eenige der voornaamste kweekelingen naar Hageveld zijn vertrokken, om aldaar een feest te vieren ter eere van den ex-president van het gewezen klein seminarie aldaar, die tot bisschop van Luik benoemd is. Wij wenschen, dat ons eenige nadere bijzonderheden omtrent dit feest zullen opgegeven worden.

— De graaf *de Liedekercke,* welke door Z. M. benoemd was, om de Keizerin van Brazilië te begroeten, heeft van deze Vorstin eene gouden met diamanten omzette snuifdoos ontvangen; men is verwonderd, dat deze prinses zich te Brussel niet opgehouden, en geene gelukwenschingen ontvangen heeft. (*Belge.*)

— De russische ambassadeur te Weenen heeft den 12 augustus de tijding ontvangen, dat de generaal *Diebitsch* op nieuw de turksche benden overwonnen had, en dat hij toen maar 20 uren van Konstantinopel was. Nu moet het lot dezer hoofdstad van het turksche rijk reeds beslist zijn, en misschien binnen weinige dagen zal men den oorlog tusschen de groote mogendheden van Europa zien onstaan.

— De bisschop van Namen heeft woensdag en donderdag der voorgaande week, vele onderdanen van het bisdom van Luik gewijd, als ook drie priesters van zijn eigen seminarie, in hetwelke slechts *tien kweekelingen* overblijven.

— Men verzekert, dat m$^{gr.}$ *van de Velde,* bisschop van Gent, binnen eenige dagen aldaar zal aankomen.

— Men meldt uit Rome van den 1 augustus, dat de Paus in een consistorie, gehouden den 30 julij, den kardinaals-hoed heeft gegeven aan m$^{gr.}$ *Nembrini.*

— In den namiddag van vrijdag den 21 dezer is het garnizoen zwitzers te Gorinchem met een 50 tal kanonniers, welke voor de Oostindiën bestemd zijn, handgemeen geweest; de eersten, ten getalle van nagenoeg 500 man sterk, waren alle met sabels of bajonetten gewapend, terwijl de anderen zich van stokken hadden moeten voorzien; en vele der kanonniers, welke overmand de vlucht in de huizen nemen moesten, zijn gehouwen, gewond en mishandeld. De gansche stad was in rep en roer, de wachten werden verdubbeld, de straten met patrouilles bezet, en de retraite geslagen, waardoor de rust hersteld is geworden; men weet de oorzaak van dit gevecht niet; alleen is de algemeene spraak, dat de zwitzers, niet te vreden, dat zij naar huis moeten vertrekken, het op den Nederlanderen gemunt hebben; waarom het dan ook niet te verwonderen is geweest, dat de officieren, in plaats van mede te werken tot het herstellen der rust, alles lijdelijk hebben aangezien en gedeeltelijk in het koffijhuis *de Beurs* bijeen verzameld, rustig hunne pijp hebben blijven zitten rooken, terwijl de burgers en ingezetenen met den hoogsten angst en schrik bevangen waren. Indien geene krachtdadige maatregelen voor dergelijke ongehoorde mishandelingen genomen worden, waartoe, zoo men zegt, tot nog toe geene bewijzen zijn, is het te vreezen, dat telkens aldaar, bij het doortrekken der koloniale troepen, waarvoor de burgers zeer bevreesd zijn, ongeregeldheden zullen plaats hebben.

— In den avond van den 19 dezer is in de Maas, tusschen de veren van Kralingen, IJsselmonde en het huis St. Illebrecht, op de terugreis van Rotterdam naar Dortrecht, een hengstschuitje omgeslagen, waarin, behalve de schipper en zijn jongen, zich drie vrouwen en drie meisjes bevonden. Door den fellen wind en hevigen vloed is het slechts gelukt den schipper en zijnen jongen te redden; twee meisjes en eene vrouw zijn met het schuitje opgevischt en te Cappelle op den IJssel aangebragt, terwijl de drie overigen vermist worden.

— De stormen, door welke dit jaar het grootste gedeelte van Europa zoo veel geleden heeft, hebben ook in Schotland schrikkelijke verwoestingen aangerigt. De wegen zijn overal door de onophoudelijke regens onder water gezet. Het hooi, vee, ja zelfs paarden zijn door de stroomen weggevoerd en vele bruggen verbrijzeld geworden.

— Men meldt uit Konstantinopel van den 30 julij: Een geweldige brand, die 4 dagen hevig bleef aanhouden, heeft alhier 1500 à 2000 huizen in assche gelegd. De fransche equipagien zijn aan

land gekomen en hebben krachtdadig medegeholpen, om zich van het vuur meester te maken. De turksche kooplieden hebben hun 15,000 piasters geschonken.

Het water stond alhier heden morgen ten tien ure 39¹/₄ duim onder O.

Zoo wij vernemen heeft het water in verschillende streken vele schade veroorzaakt.

In de noordelijke kantons van Brugge is er dezer dagen zoo veel regen gevallen, dat vele velden geheel en al overstroomd zijn; men is genoodzaakt geweest de menschen van hunne landhoeven, en het vee uit de weiden te halen, ten einde hen in veiligheid te brengen. Tusschen Ostende en Nieuwpoort zijn plaatsen, die geheel en al door den hagel verwoest zijn.

Uit Gent schrijft men van den 19 dezer: De rivieren, welke onze provincie doorstroomen, zijn bijna alle buiten hunne bedding gegaan en hebben dien ten gevolge overstroomingen veroorzaakt.

Uit Breda meldt men, dat de aanhoudende regens de omstreken dier stad zoodanig onder water gezet hebben, dat er verscheiden dijken weggespoeld en eenige wegen onbruikbaar zijn. De meeste granen in de omstreken zijn gelukkig binnen; maar men vreest ten sterkste voor de winter-aardappelen.

Ook uit Macharen, aan de Maas, in deze provincie gelegen, zijn zeer treurige berigten ingekomen, wegens het onder water staan van bijna die geheele gemeente, welke 524 bunders land bevat; de ingezetenen zijn hierdoor niet alleen beroofd van den oogst, maar daarenboven van alle verdere eetwaren voor hun zelven en alle voeder voor hun vee, zoodat zij zelfs hun vee moeten verkoopen, en de gevolgen onberekenbaar zijn.

In de omstreken van Oudenaarden is het niet beter gesteld: op den 18 dezer, teekende de Schelde, op het peil aan het Spui, 16 voeten, waardoor al de lage landen meer dan twee voeten onder water staan, hetgeen vooral aan den hooibouw de grootste schade zal veroorzaken, dewijl het meerendeel van het hooi op die landen nog niet afgemaaid is en het afgemaaide wegstroomt.

Uit de andere zuidelijke provincien schrijft men daarentegen, dat de oogst der tarwe en rogge meer dan een derde in hoeveelheid meer, dan in vroegere jaren, heeft opgeleverd, en dat de landlieden zich geenen zoo overvloedigen en gezegenden oogst als in dit jaar herinneren.

Wij lezen in een der zuidelijke dagbladen de volgende

INDEELING DER INFANTERIE

IN VIER DIVISIEN EN EENE RESERVE BRIGADE.

DIVISIEN.	NAMEN DER GENERAALS.	BRIGADES.	AFDEELINGEN.	VERBLIJFPLAATSEN.
1.e	Luitenant-Generaal *Cort Heyligers.*	1.e	7.e	Zwolle
			8.e	Groningen
		2.e	5.e	's Hertogenbosch
			13.e	Arnhem
2.e	Generaal-Majoor *Hert. van Saxe-Weimar.*	3.e	2.e	Breda
			15.e	Antwerpen
		4.e	1.e	Idem
			17.e	Gent
3.e	Luitenant-Generaal *De Eerens.*	5.e	3.e	Bergen
			4.e	Doornik
		6.e	6.e	Brugge
			16.e	Yperen
4.e	Generaal-Majoor *Dibbetz.*	7.e	11.e	Luik
			14.e	Maastricht
		8.e	12.e	Namen
			15.e	Idem
	Generaal-Majoor *Géorge.*	Reserve-Brigade.	9.e	Utrecht
			10.e	Idem

Generaal-Majoor *Schuurman*, inspekteur-generaal der grenadiers en jagers.

Een *Unionist* schrijft aan den *Courrier des Pays-Bas* eenen zeer wel beredeneerden brief over den toestand der partijen van ons koningrijk; men zal uit denzelven met genoegen het volgende uittreksel lezen:

»Het is geenszins het filosofisch en godsdienstig, maar wel het staatkundig verschil, hetwelk daarmede verbonden is, dat het ministerie verontrust; het zoude het ministerie weinig kunnen schelen, dat men elkander verstond, dat men nader tot elkander kwam, zoo het maar niet ten koste van hetzelve was. Maar de eensgezindheid brengt hetzelve tot zijnen ondergang; en dit weet het. Ook is er een bevel om tegen de Unionisten te velde te trekken. Tien dagbladen worden met dit enkele doel binnen eenige maanden opgerigt, gekocht, versterkt of aangemoedigd. Twintig worstelaars, met den degen in de vuist, de verfoeijing en den laster in den mond, even als de helden van *Homerus*, worden in het zand geworpen. Het millioen van de nijverheid betaalt de toegenegenheid van den eenen en een zetel wekt de kuren van den anderen op. Het is vergeefs, dat de katholijken de verlichting en de vrijheid te hulp roepen, men roept sterker dan ooit over trouwloosheid, fanatismus en onkunde! het is te vergeefs, dat de liberalen de heiligheid der grondbeginselen inroepen en aan de excellentien herinneren, dat reeds deze of gene onder haar, er eene eer in stelde in hunne rijen te prijken; zij moeten de moeite van een lastig verbond dragen. Men levert hen mededoogenloos aan de beesten over. Maar laten de katholijken hunne oppositie staken, en zij zullen de beste lieden van de wereld zijn; laten de liberalen zwijgen of op nieuw beginnen te schermen tegen de windmolens en het zal gunsten en lintjes over hen regenen. Op dat oogenblik zullen er geene bedrogenen, geene veinsaards en geene eerloozen meer zijn, maar brave onderdanen, die, aan gunsten en barmhartigheid schatbaar en leenpligtig, vooral aan den smaak van heeren kommissarissen onderworpen zijn. O! welk een aangename dag, waarop de geheele natie zich op deze wijze onder den aanhang der onafhankelijke ministeriëlen, of der gelukzalige onverschilligen vermengen zoude! Oorlog dan, eeuwige oorlog verklaard aan de eensgezindheid, welke de goede oude taktiek van het spoor helpt, en de rust van onze groote heeren stoort.

Liberalen en katholijken, ziedaar het geheim van het schouwspel. De ten toonele voering komt het ministerie toe, en daarvoor moet men hetzelve bedanken; want waarlijk, zonder hetzelve wordt er niets gedaan. Wat de ontknooping betreft, dat is onze zaak; eene kleine staatslist zoude dezelve gemakkelijk maken en op eene bijzondere wijze verhaasten: dit is de laatste gunst, welke men ons nog moet toestaan. Het blijft alsdan nog over, om te weten, wie de costumes, de decoratien en den souffleur betalen zal.»

CIRCULAIRE VAN Z. C. H. DEN AARTSBISSCHOP VAN MECHELEN.

Men zoude aan de bisschoppen het regt niet kunnen betwisten, om hunne seminarien te openen en daarin toe te laten diegenen, welke het hun goeddunkt. Dat regt hebben zij in hunne hoedanigheid als bisschoppen; zij hebben hetzelve, uit kracht der grondwet, en zij hebben het ook uit kracht van het concordaat van het jaar 1827. Intusschen maken zij er geen gebruik van; zij eerbiedigen het verbod, hetwelk hun van den kant der burgerlijke magt gedaan is, en zij zullen waarschijnlijk voortgaan hetzelve te eerbiedigen, zoo lang er een middel zal bestaan, om hunne onderwerping met hunne pligten te kunnen overeen brengen.

Zij zullen niet dulden, dat het priesterschap uitgeput en vernietigd worde; dit kunnen zij niet dulden; wij hebben dit te kennen gegeven. Zij zullen hunne seminarien gesloten houden, indien men hen daartoe noodzaakt; maar zij zullen niet ophouden, onderwijs in de godgeleerdheid te geven en priesters te wijden. Zij zullen met betrekking tot de willekeurigste maatregelen, met betrekking tot de onregtvaardigste verboden, geduldig blijven; terwijl zij echter zich tegen het geweld verzetten; wij willen zeggen, dat zij, indien men zich vergenoegt met hun het genot van een regt te verbieden, aan het verbod zullen gehoorzamen, indien die gehoorzaamheid kan worden overeengebragt met de geestelijke verpligtingen, welke op hunne schouders rusten. Maar zij zullen geen bevel tegen hun geweten ten uitvoer brengen.

Zoodanig is het gedrag, hetwelk onze ordinarissen steeds gehouden hebben. Men had hun verboden deze of gene jongelingen in hunne seminarien toe te laten; zij zijn dat verbod naargekomen. Men had gewild dat zij anderen zouden toelaten, zij hebben dit niet gedaan.

Thans zijn hunne seminarien bijna ledig, en met de maand october aanstaande, zullen zij het geheel en al zijn. Men vroeg elkander, voor eenigen tijd, of zij op dat tijdstip er niet zouden toe overgaan om dezelve, in weerwil van de besluiten van 1825, te openen, en daarin, even als te voren, alle jongelingen toe te laten, welke hun zouden voorkomen de noodige hoedanigheden te bezitten. De circulaire van Z. C. H. den primaat der Nederlanden, bewijst, dat men, op dit oogenblik, van die partij heeft afgezien, en dat men eenen middenweg gekozen heeft, die waarlijk niet zonder zwarigheden is. Men gevoelt inderdaad, hoe nuttig en hoezeer het te wenschen is, dat de jonge geestelijken gemeenschappelijk en onder de oogen hunner bisschoppen aangekweekt worden. Deze overweging komt ons zelfs zoo gewigtig voor, dat er niet anders dan een uiterst verlangen bestaat, om de tijdelijke magt te voldoen, welke onze ordinarissen kan verpligten om hunne seminarien te sluiten en gebruik te maken van een minder krachtdadig middel om brave priesters te krijgen.

Men moet hopen, dat het ministerie, hoe onwetend en onverstandig hetzelve ook is, deze gematigdheid en deze voorbehouding zal weten op prijs te stellen. De ordinarissen, bijna tot het uiterste gebragt, gaan nog al verder achteruit. Mogt het gouvernement tusschen tijds begrijpen, dat er één regel is, waaromtrent zij niet kunnen en nooit zullen achteruitgaan. Ofschoon overtuigd van de verkeerde bedoelingen van het ministerie, welke nog door zeer versche daadzaken genoegzaam geopenbaard zijn, oordeelen zij het niet raadzaam, om den lijdelijken staat, waarin zij sedert vier jaren gehouden werden, te verlaten. De eenige verandering in hun gedrag is, dat zij thans, daar zij zien

dat het ministerie niet rondborstig deszelfs belofte, om de willekeurige maatregelen van het jaar 1825 weder in te roepen, nakomt, het vaste besluit nemen, om het onderwijs in de seminarien, door een bijzonder onderwijs, op verschillende meesters, naar hunne keus te doen vervangen.

Welke zullen de gevolgen van dat besluit zijn? Deze zijn gemakkelijk te voorzien. De geestelijke studiën zullen er bij lijden met betrekking tot de uitgebreidheid, en de kerkelijke tucht zal er misschien ook een weinig bij lijden. Maar het pand des geloofs zal onaangeroerd bewaard blijven; maar de adem der nieuwigheden zal onze geestelijkheid niet besmetten, en dit is het wezenlijke.

Zal dit besluit het ministerie overtuigen, dat het voortaan vruchteloos is besluiten te nemen, indien het zich niet bepaalt om vrijmoedig op zijne paden terug te komen? Wij zouden zulks niet durven hopen. (*Courr. de la M.*)

Wij lezen in den *Belge* het volgende artikel, geteekend *K.* en getiteld

DE HEER *VAN GOBBELSCHROY*.

Indien de heer *van Gobbelschroy* bij zijne komst tot het ministerie van binnenlandsche zaken al niet voorzien was van eenen indrukmakenden naam, verkregen door talenten of aan den lande bewezene diensten, boezemde hij ten minste eene soort van vertrouwen in, welke het hem aangenaam en gemakkelijk moesten maken om zijnen taak te vervullen; men hoopte, dat men hem niet alleen nuttige verbeteringen zoude te danken hebben, maar dat hij nooit eenen maatregel zoude bezigen, welke strijdig was met de constitutionele grondbeginselen, die hij schijnt toegedaan te zijn, of met het belang zijner medeburgers.

Tot op deze laatste tijden hebben eenige, buiten twijfel zeer liberale menschen, er een vermaak in gesteld, om goede gevoelens van hem te behouden, en zelfs toen hij uitdrukkelijk, ik zal niet zeggen den geest, maar den letter der grondwet miskende, wilden zij nog gaarne veronderstellen, dat hij, in weerwil van zich zelve, door den minister van justitie op eenen verkeerden weg medegesleept werd; zij verweten hem niets anders dan zwakheid en eene beschroomde omzigtigheid.

Zoo vonden zelfs diegenen, welke het best in zijn voordeel gestemd waren, geen ander middel, om zijn gedrag te regtvaardigen, dan hen in den geest van het publiek te verlagen.

Welk eene zonderlinge verwisseling! Welk een wreede toestand! Alleen uit kracht van nietigheid heeft hij ons verschoonbaar kunnen schijnen; alleen ten koste van zijn vernuft en van zijn gezond verstand heeft men hem kunnen regtvaardigen.

Maar het wordt eindelijk tijd, dat het publiek ophoude de speelbal van die ongerijmde regtvaardiging te zijn, welke, indien zij gegrond was, hetzelve met schande zoude bedekken.

Wat gaat het voorts de natie aan, of men uit zwakheid, dan wel uit boosaardigheid een slecht minister zij?

Is zij daarom minder het slagtoffer van eene betreuringswaardige orde van zake?

Wat scheelt het mij, die een stil burger ben, wien een onregtvaardige maatregel treft, of hij na rijpe overwegingen vastgesteld, dan wel aan de kleinmoedigheid is ontrukt geworden?

Zal deze maatregel minder onregtvaardig zijn? zal dezelve voor mij minder noodlottig wezen?

De personele hoedanigheden van eenen minister moeten dus in niets eenigen invloed hebben over het oordeel, hetwelk men over zijne administratie velt; zijne handelingen zijn alles.

Dat nu de heer van *Gobbelschroy* eens zegge, wat hij voor het land gedaan en de verbeteringen, welke hij beproefd heeft

Van het goede zijn wij onkundig, en het kwade zien wij alom.

Was het niet onder zijne administratie, dat men ons, in spijt der grondwet, de vrijheid van onderwijs ontnam en dat de staat, door zich dat hatelijk monopolie toe te eigenen, hetwelk zoo vele morringen verwekt en zoo vele petitien voorgeschreven heeft, en de ouderlijke magt in een van hare eerste regten en van hare heiligste pligten heeft aangerand?

Was het niet onder zijne administratie, dat men, op eene willekeurige wijze, vele kostscholen zag vernietigen, dat onze kollegien derzelver alouden luister verloren en dat het getal jongelingen, welke hunne studien buiten 's lands gingen voltrekken, met eenen schrikbarenden voortgang aangegroeiden?

Was het niet onder zijne administratie, dat men elk grondbeginsel van regtvaardigheid schond, door de jongelingen, die aan den vaderlijken wil onderworpen, buiten het koningrijk hunne opvoeding moesten gaan halen, onbevoegd te verklaren om eenigen post of bediening van den staat te vervullen, omdat zij niet ongehoorzaam geweest zijn?

Was het niet onder zijne administratie, dat de kommissie van onderwijs, het onregtvaardig besluit nam, om aan geenen geestelijken te veroorloven een huis van opvoedig te openen?

Was hij het niet, die door de afkondiging van eene ministeriële circulaire, op het oogenblik, dat de tijding van het concordaat alom de blijdschap verspreid had, aan de geheele wereld toevertrouwde, dat er niets was gesloten geworden?

En wat zoude het worden, indien ik hier de circulaire eens ging onderzoeken, welke voor het minst kwalijk gepast was om mij niet van eene strengere uitdrukking te bedienen, en welke hij heeft durven zenden aan de provinciale staten om invloed op hunne beraadslagingen te hebben; het aan alle ambtenaren opgelegde stilzwijgen en het aan de gemeente opgelegde verbod om hunne budjets bekend te maken, ongetwijfeld omdat de openbaarmaking tot het wezen van het vertegenwoordigend gouvernement behoort, gelijk hij eens gezegd heeft? Wat zoude het worden, indien ik eens herinnerde aan de bepalingen van het ongrondwettig besluit, betrekkelijk de krijgsraden der schutterijen en de oorzaken der ongenade, welke op die burgerlijke instelling berust; eene ongenade, waaruit zij misschien nooit zal verlost worden; enz. enz.: mijn artikel zoude zich te ver uitstrekken en ik ben genoodzaakt mijne denkbeelden binnen een vrij beperkt bestek te bepalen.

Wat zullen sommige *optimisten* tegen deze beschuldigingen aanvoeren? De grondbeginselen, door den heer *van Gobbelschroy* in zijne aanspraken beleden, en eenige beloften: maar wat schelen ons, in Gods naam, grondbeginselen, welke kort daarna door de daden tegengesproken worden; wat schelen ons beloften, welke men niet volbrengt! Inderdaad, de courant van Z. Exc. had, om een einde aan de klagten te maken, beloofd, dat eene liberale wet weldra de openbaarmaking der budjets zoude regelen: Waar is die wet? Z. Exc. had kort daarna aan de staten-generaal een koninklijk besluit beloofd, hetwelk eenige gemakkelijkheden zoude toestaan voor het gebruik der fransche taal in autentieke akten: Waar is dat besluit? enz..

Wanneer zal men dan toch eens ophouden een vertrouwend en edelmoedig volk te bedotten? Wanneer zullen wij dan toch eens ophouden de speelballen van eenige mannen te zijn?

Aan de Redaktie van den NOORD-BRABANDER.

De werkzaamheden der provinciale staten voor dit jaar geëindigd zijnde, is de uitslag, hoewel gunstig voor de oppositie, echter zeer verschillend geweest. Hebben de staten van eenige gewesten de toejuiching hunner lastgevers en de erkentelijkheid der natie verworven, door de grieven der ingezetenen aan onzen geëerbiedigden Koning voor te dragen; in andere provincien daarentegen is die zelfde smeekstem gesmoord: zelfs betreuren de beide Vlaanderen het verlies van twee onafhankelijke leden in de vertegenwoordiging, wier zending geëindigd was, en hoewel omringd met de achting en genegenheid hunner medeburgers, niet zijn herkozen.

Een zoodanig verschil in die gewesten, waar dezelfde volksgeest heerscht, is alleen daaraan toe te schrijven, dat de constitutionele grondbeginselen niet algemeen genoeg gekend en beoefend worden. Bij eenen grondwettigen regeringsvorm als de onze is, hebben alle burgers, die eenig beduidend aandeel in de lasten van den staat dragen, door het stemregt, invloed op de benoeming der afgevaardigden in de tweede kamer: geene wet verbindend zijnde, welke niet door hunne goedkeuring is bekrachtigd, zoo heeft de natie alleen aan hare vertegenwoordigers te wijten, het bestaan van die wetten, welke hare regten verkorten en tegen hare belangen aandruisschen.

Het is dan niet alleen een blijk van welwillendheid, om van het stemregt ijverig gebruik te maken. Neen! het is de vervulling van eenen heiligen pligt. Dit regt tegen beter weten te misbruiken, zoude eene schandelijke misdaad zijn; hetzelve te vergunnen of onachtzaam weg te schenken, is even laakbaar. Voor het eerste geval waarborgt ons de opregtheid van het nederlandsche karakter, maar men kan niet ontkennen, dat velen zich nog aan pligtverzuim schuldig maken, door aan het stemregt geene waarde te hechten en hetzelve als onverschillig te beschouwen. Maar hoe! men zal alle zorgen aanwenden, om zijne kinderen eene goede opvoeding te geven, en men zoude onverschillig kunnen zijn, hoedanig de denkwijzen zijn van onze afgevaardigden, omtrent die besluiten, welke onze pogingen belemmeren, en ons vaderlijk gezag verkorten. Men zal spaarzaam en met overleg zijne uitgaven regelen, en men zoude onverschillig zijn, hoedanig en tot wat einde de inkomsten van den staat worden besteed, welke immers uit de vruchten onzer nijverheid moeten betaald worden; men zal de grieven, die ons drukken, met een beklemd gemoed aan onze vertegenwoordigers inzenden, en men zoude onverschillig kunnen zijn of deze grondwettige bede als onwelvoegelijk en ontijdig worde beschouwd. Men zegge niet, wat zal *myne* stem baten? Heeft het vaderland niet aan de meerderheid van slechts twee stemmen, het behoud te danken van den waardigen verdediger onzer regten, den edelen *Sasse van IJsselt*.

Inzonderheid verdient de provincie Noord-Braband, door haren stand, eenige opmerking, daar hare medewerking van het hoogste belang is. De beide hoofddeelen der natie, in evenwigt gesteld zijnde, daar het noorden en zuiden een gelijk aantal leden in de vertegenwoordiging afzendt, strekte dit evenwigt al ras om de belangen van een vierde der bevolking tegen drie vierde te beschermen: in het noorden de meerderheid protestantsch zijnde, zullen deszelfs afgevaardigden, met uitzondering van eenige achtingswaardige mannen, zich steeds vereenigen om het ministerie te verdedigen; want immers, zij hebben zich niet te beklagen. Rijkelijk boven alle verhouding in de voordeelen van den staat bedeeld, wordt hun godsdienst niet bedreigd; voor hun is het onderwijs vrij, het is zelfs aan hunnen invloed onderworpen; de katholijken, welke aldaar de minderheid uitmaken, zijn buiten alle gezag, hebben wel gelijke aanspraak, maar geen gelijk genot in de ambten en bedieningen; de wonden van twee eeu-

wen onderdrukking mogen zijn geheeld, de kenteekens zijn nog zigtbaar. Geheel anders is de gesteldheid van Noord-Braband, welker bevolking bijna geheel katholijk is. Ook deze provincie behoort tot het noordelijk gedeelte, dan hare godsdienst, zeden en belangen, zelfs hare ligging verbinden haar meerder met de zuidelijke provincien. Dit gewest benoemt zeven afgevaardigden bij de algemeene staten; zijn deze allen onafhankelijke mannen, waardig om de provincie, die hen afzendt te vertegenwoordigen; dan zal het evenwigt, hetwelk thans de overgroote meerderheid der natie verdrukt, weldra vernietigd wezen en de zegepraal der goede zaak zal niet langer twijfelachtig zijn, welke niets voor zich in het bijzonder beoogt, maar voor allen vraagt, het genot van die godsdienstige en burgerlijke vrijheden, welke de grondwet aan ALLEN waarborgt.

J.

Oosterhout, 19 augustus 1829.

Aan den heere Redakteur van den Noord-Brabander.

Mijnheer!

Geef het volgende eene plaats in uw geëerd dagblad, en ontvang de verzekering mijner hoogachting.

UEd. Dw. Dienaar
F. X. JANSSENS, *Med. Doctor.*

Ten toets van al het door mij geplaatste, in onderscheidene nos. van uw geacht dagblad, in oppositie tegen de invoering van eene dienstdoende schutterij hier ter stede, zij het hieronder volgende statistiek.

De bekentenis van het gemeentebestuur, dat er geene 2500 zielen in den kring of kom der gemeente zijn, is volkomen bevestigd: eene naauwkeurige telling door vertrouwde ingezetenen gedaan in den besloten kring der gemeente, (die hier zoo duidelijk te onderscheiden is, dat al wat buiten denzelven ligt, slechts losse huizen, schuren en hutten zijn, waar achter ten oosten, zuiden en westen de gehuchten volgen) en wel in deze maand augustus geeft het juiste getal op van 2141 zielen.

STATISTIEK der dienstdoende schutterij van OOSTERHOUT met 2 compagnien.

Getal zielen in den besloten kring der gemeente.
2141.

Heeren officieren der schuttery.
1 Majoor-Kommandant, wonende in Prinsenhage.

In den besloten kring.

2 Kapiteins.
3 Eerste luitenants.
3 Tweede luitenants.
2 Serjant-majoors.
3 Serjanten.
2 Fouriers.
6 Korporaals.

Schutters in denzelfden kring.

20 Fabrijkanten en ambachtslieden met hunne knechts.
8 Boere zonen.
3 Daglooners.

In de gehuchten ten westen van Oosterhout: Vraggelen, Hout, Teraalst, Stuivezand, Hoogerheide, Steeloven, op 1/4 uur, 3/4 uur, 1 uur en 1 1/2 uur afstands.

3 Serjanten.
3 Korporaals.

Schutters.

19 Boeren zonen.
9 Boeren knechts.
12 Daglooners.
1 Ambagtsman.

In de gehuchten ten oosten en zuid-oosten van Oosterhout: Lijsen, Horst, Oosteind, Groen- en Heistraat, Heikant, Steenoven, Klein Oosterhout, Seters en Dorst, op 1/4 uur, 1/2 uur, 1 uur, 1 1/4 uur en 1 1/2 uur afstands.

2 Serjanten.
5 Korporaals.

Schutters.

21 Boeren zonen.
11 Boeren knechts.
2 Daglooners.
1 Zoon van een ambachtsman.

Dat hieruit ieder oordeele, uit den afstand, beroep, uit de bijdrage der gehuchten tot die des krings der gemeente, in eene plaats, waar geen 2500 zielen in den besloten kring zijn, of ik zonder genoegzame redenen de wet op de schutterijen voor Oosterhout heb ingeroepen. En of het gemeentebestuur, niet, indien er het vereischte getal zielen in den besloten kring was, geene redenen genoeg bij de hand had, om, indien er immer eenige uitzondering op de wet konde zijn, dezelve van het gouvernement af te smeeken; veeleer, dan onder deszelfs bekentenis, en bij de algemeene overtuiging, dat er geen 2500 zielen in den besloten kring zijn, eene dienstdoende schutterij met 2 compagnien in te voeren. Wat zoude er immers in de gemeente anders, dan misnoegen geweest zijn? Wat al onophoudelijke inroepingen der wet! Hoe vele verhuizingen van zoo vele daglooners en knechts na elders! Hoe deze wederom aan te vullen? Hoe de schutters te kleeden, waarvan er 20, vele naauwelijks bij dagloon hun brood hebben? Met wat tegenkantingen, zonder de daaruit te ontstane belastingen op de gemeentenaren, indien den gemeentenraad al eens tot die had kunnen overgaan, te worstelen gehad hebben? Wat al schade was er voor den landbouw en fabrijken te wachten? Wat zelfs voldoening zoude er voor het gemeentebestuur in het vervolg overgebleven? Door welke aandoeningen van spijt, zouden deszelfs genegdoening, van eene dienstdoende schutterij te hebben kunnen invoeren, in het vervolg geschaft worden? Dit alles kon niet anders, bijzonder in een doorzigtig gemeentebestuur, dan al hunne verrigtingen verontrusten, en die weinige, die uit vleijerij voor het gemeentebestuur, wel gaarne al mijne pogingen verijdeld zagen, door meerdere door hun, zoo wel als door mij, te betalene stadslasten, vergelden!

Dixi.

Claudite jam rivos, pueri, sat prata biberunt.

_ Heden verloste allervoorspoedigst van eene welgeschapene dochter M. A. C. LADER, zeer geliefde echtgenoote van
'S HAGE,
22 *Augustus* 1829. A. P. VAN LANGENHUYSEN.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGING.

_ Bij *F. E. WIJMANS* wordt uitgegeven en aan zijne Correspondenten verzonden: TIJDREKENKUNDIGE TAFELEN van de Oude en Nieuwe, zoo wel Gewijde als Ongewijde Geschiedenis, uit het Fransch vertaald.

Dit Werkje, hoewel eigenlijk voor de R. K. jeugd bestemd, is zoo wel een beknopt overzigt voor hen, die de Geschiedenis weten, als een kort begrip voor diegene, welke de Geschiedenis spoedig willen aanleeren en een zeer geschikt Handboek voor Onderwijzers. Prijs 80 cents.

BEKENDMAKINGEN.

_ *JAN NORBERT COOLEN* zal, op dingsdag den 1 September 1829 en volgende dagen, des namiddags ten 2 ure, aan het sterfhuis van wijlen PIET BATIST, op de *Haven te 's Bosch*, verkoopen:

Eenen zindelijken INBOEDEL, bestaande in JUWEELEN, GOUD en ZILVER Mans- en Vrouwe KLEEDEREN, LINNEN en PELLEN, welgevulde BEDDEN en MATRASSEN, DEKENS, KOPER en TIN, GLAS en AARDEWERK, KASTEN, KABINETTEN, PENANT, LADE- en UITTREK-TAFELS, BUREAUX, STOELEN, SPIEGELS en meer andere Meubilaire GOEDEREN, dewelke daags voor de Verkooping van smorgens 10 tot 12 en van 's namiddags 2 tot 4 uren te zien zijn.

_ De ondergeteekenden, G. C. BELTZ en J. A. WEEGENAAR, en *Compe*, te *'s Hertogenbosch*, in de *Keizerstraat*, Wijk F., No. 237, ondernemers van een geheel nieuw daargesteld SPIEGEL-FABRIEK, hebben de eer, hunne geachte begunstigers te berigten, dat bij hen worden vervaardigd en van stonden af, tegen de minste prijzen, zullen verkrijgbaar zijn:

Alle soorten van SPIEGELS en gemonteerde platte, met vergulde gebronste, gebruineerde en gladde LIJSTEN, in onderscheidene grootte en volgens den laatsten smaak; polijsen en verfoeliën ook alle soorten van GLAS, naar de kunst en bewerking der voornaamste fabrijken.

Te regt durven zij eene naauwkeurige [illegible] en goede bediening verzekeren, daar [illegible] ondervinding en het voordeel van in hun [illegible] mede te werken, hen daartoe in staat stellen.

'S HERTOGENBOSCH, G. C. BELTZ en J. A. WEEGENAAR.
20 *Augustus* 1829. *en Compe.*

_ Bij *PETIT* en *FRITSEN*, KLOKGIETERS te *Aarle-Rixtel*, bij *Helmond*, zijn te bekomen allerlei soorten van KLOKKEN, van den besten klank en specie gegoten; vergieten geborsten en herstellen defecten in carrillons. Alles op een of meerder jaren proef en tot civilen prijs.

Te 's BOSCH, bij de GEBROEDERS LANGENHUYSEN, Drukkers en Uitgevers, Apostelstraat, H, no. 20.